

מסכת כתובות דף מט.

• תנא, מסר האב... (דף מח:)

<p>תנא, מסר האב לשלוחי הבעל, וזינתה, הרי זו בחנק כנשואה, ולא בסקילה כארוסה</p>	
<p>ומפרש בגמרא דכתיב "לזנות בית אביה", פרט לשמסר האב לשלוחי הבעל</p>	
מסר האב לשלוחי הבעל, וזינתה, הרי זו בחנק	נכנסה לחופה ולא נבעלה, הרי זו בחנק
"לזנות בית אביה", (בסקילה)	"כי יהיה נערה בתולה מאורשה לאיש" (בסקילה),
פרט לשמסר האב לשלוחי הבעל	ודרשינן נערה ולא בוגרת, בתולה ולא בעולה, מאורסה ולא נשואה,
ולכא למימר "לזנות בית אביה", פרט לנכנסה לחופה ולא נבעלה, אבל מסר האב לשלוחי הבעל, וזינתה, עדיין היא בסקילה,	מאי נשואה, אילימא נשואה ממש, שנכנסה לחופה ונבעלה, היינו בתולה ולא בעולה,
דהא כבר ידעינן שנכנסה לחופה ולא נבעלה בחנק, מ"מאורשה" ולא נשואה, וא"כ "לזנות בית אביה" בא למעט אפי' לפני החופה כשמסר האב לשלוחי הבעל, דהיא בחנק ולא בסקילה	אלא לאו שנכנסה לחופה ולא נבעלה, דהיא בחנק ולא בסקילה

• ואימא היכא דהדרא... (דף מט.)

<p>זה דקתני במתניתין דף מח: מסר האב לשלוחי הבעל, הרי היא ברשות הבעל, כיון דלא ממעטינן מסירת שלוחין מסקילה, אלא מקרא יתירה של "לזנות בית אביה", פרט לנמסרה לשלוחי הבעל, אימא היכא דחזרה, "בית אביה" קרינן ביה, ואם זינתה תהא בסקילה?</p>	
<p>אמר רבא, ההוא כבר פסקה תנא דבי רבי ישמעאל דלא הדרא למילתא קמייתא למיהוי כמי שלא נמסרה, דתנא דבי ישמעאל, "ונדר אלמנה וגרושה, כל... אסרה על נפשה, יקום עליה",</p>	
<p>אלא לא בא הכתוב אלא לאלמנה ע"י מסירת שלוחין, שעד עכשיו לא פירשו לך הכתובים אלא משפט נודרת בבית אביה, ומשפט נודרת בבית אישה,</p>	<p>ולמה הוצרך לכתוב "יקום עליה", וכי מי יפר לה, והלא לא נאמרו מפירים, אלא אביה בבתו עד שלא ניסת, ובעלה משניסת, וזה שנתארמלה משניסת, מוצאת מכלל אב ומכלל בעל,</p>
<p>וזה שנדרה בדרך משמסרה לשלוחין, אין אני יודע היאך אני קורא בה, אם "בית אביה", אם "בית אישה", לפיכך בא הכתוב זה ולמדך שלא תקרא לה בית אביה אלא בית אישה, ולא נתרקנה רשות לאב במיתתו של בעל, ושוב אינו יכול האב להפר, אלמא לא הדרא למלתא קמייתא,</p>	
<p>דאילו נתארמלה מן האירוסין עד שלא נמסרו לשלוחין, תנן במסכת נדרים, מת הבעל, נתרקנה רשות לאב, וילפינן לה מקראי</p>	

מסכת כתובות דף מט.

• סיכום

אביה מיפר נדריה	נדרה בבית אביה
אביה ובעלה מפירין ביחד	היתה ארוסה בבית אביה
נתרוקנה רשות לאביה, ואביה מיפר לה	היתה ארוסה בבית אביה, ונתארמלה
לא אמרינן נתרוקנה רשות לאביה, ואין אביה מיפר לה	מסר האב לשלוחי הבעל, ואח"כ נתארמלה
לא אמרינן נתרוקנה רשות לאביה, ואין אביה מיפר לה	ניסת, ואח"כ מת בעלה

• אמר רב פפא, אף און נמי תנינא...

ברייטא דף מח: - מסר האב לשלוחי הבעל, וזינתה, הרי זה בחנק
גמרא דף מט. - אמר רב פפא, אף און נמי תנינא, הבא על נערה המאורסה, אינו חייב עד שתהא נערה, בתולה, מאורסה, והיא בבית אביה,
בשלמא נערה ולא בוגרת, בתולה ולא בעולה, מאורסה ולא נשואה, דהיינו נכנסה לחופה ולא נבעלה, דאי נבעלה, הא תנא ליה בתולה,
אלא בבית אביה למעוטי מאי, אלא ש"מ למעוטי מסר האב לשלוחי הבעל, וזינתה, דאינה חייבת סקילה אלא חנק
אמר רב נחמן בר יצחק, אף און נמי תנינא, הבא על אשת איש, כיון שנכנסה לרשות הבעל לנשואין, אע"פ שלא נבעלה, הבא עליה, הרי זה בחנק,
נכנסה לרשות הבעל בעלמא תנן, ולא תנן בה נכנסה לחופה, ש"מ דכיון דמסר האב לשלוחי הבעל, הרי זה בחנק

• משנה

האב אינו חייב במזונות בתו בחייו,	
זה מדרש דרש רבי אלעזר בן עזריה (ביום שמינוהו נשיא) לפני חכמים בכרם ביבנה,	
שתי תקנות תקנו ב"ד בתנאי כתובה,	
<p>1. אם מתה האשה בעוד בעלה חי, ואח"כ מת הבעל, שהיו בניה הזכרים שהיו לה מבעל זה נוטלין מתוך ירושת אביהן את כסף כתובת אמם, דהיינו מנה או מאתים הראוים לה מן הדין, ואת תוספת הכתובה שכתב לה</p>	<p>2. אם מת הבעל, הרי הבנות הקטנות שהיו לה ממנו, נזונות מנכסי אביהן עד שתתבגרנה או עד שתנשאנה, רק המותר שנשתייר מן הירושה לאחר שנטלו אלו ואלו את המגיע להם מן התקנה, חולקין בו כל אחים בשוה</p>
מה הבנים אינן יורשין כתובת אמן אלא לאחר מיתת אביהן, דהא "אינון ירתון" תנן, אף הבנות אינן נזונות אלא לאחר מיתת אביהן	

מסכת כתובות דף מט

• גמרא

זה דתני במתניתין, האב אינו חייב במזונות בתו בחייו, יש לדייק....	
1. במזונות בתו הוא דאינו חייב, הא במזונות בנו חייב	2. בתו נמי חובה הוא דליכא, הא מצוה איכא

• מני מתניתין....

מני מתניתין, לא רבי מאיר, ולא רבי יהודה, ולא רבי יוחנן בן ברוקא, דתניא....		
רבי מאיר	מצוה לזון את הבנות,	ק"ו לבנים דעסקי בתורה
רבי יהודה	מצוה לזון את הבנים,	ק"ו לבנות משום זילותא
רבי יוחנן בן ברוקא	חובה (תנאי כתובה) לזון את הבנות לאחר מיתת אביהן,	אבל בחיי אביהן אלו ואלו אפ"י מצוה אין כאן
מני מתניתין, אי רבי מאיר או רבי יהודה, הא אומרים בניס מצוה ולא חיוב, והדייק ממשנתנו היא שיש חיוב במזונות בנו, ואי רבי יוחנן בן ברוקא, אפ"י מצוה נמי ליכא, ושלא כמשנתנו שיש לדייק דיש חיוב במזונות בנו?		

• איבעית אימא ר"מ, איבעית אימא ר"י, איבעית אימר ר' יוחנן בן ברוקא...

איבעית אימא רבי מאיר	ואיבעית אימא רבי יהודה	ואיבעית אימא ר' יוחנן בן ברוקא
והכי קאמר, האב אינו חייב במזונות בתו, והוא הדין לבנו,	והכי קאמר, האב אינו חייב במזונות בתו, וכל שכן לבנו,	והכי קאמר, אינו חייב במזונות בתו, והוא הדין לבנו,
הא מצוה בבתו איכא, ק"ו לבנים,	הא מצוה בבנו איכא, וק"ו לבנות,	והוא הדין דאפילו מצוה נמי ליכא,
והא דקתני בתו, הא קמ"ל, דאפילו בתו, חובה הוא דליכא, הא מצוה איכא **	והא דקתני בתו, הא קמ"ל דאפילו בתו, חובה ליכא	ואידי דבנות לאחר מיתת אביהן, חובה, תנא נמי אינו חייב
** כלומר, בתו דנקט, לאו למידק הא לבנו חייב, אלא משום דרבי מאיר עדיף ליה בנו, אי נקט אינו חייב במזונות בנו, ה"א בנו הוא דחובה ליכא, מצוה איכא, אבל בתו אפילו מצוה ליכא, להכי תנא אינו חייב בבתו, למימרא דמצוה מיהא איכא, וה"ה לבנו		

מסכת כתובות דף מט:

• אמר רבי אילעא.... באושא התקינו....

באושא התקינו שיהא אדם זן את בניו ואת בנותיו כשהם קטנים עד שיביאו שערות	
איבעיא להו, הלכתא כוותיה או אין הלכתא כוותיה?	
ת"ש, דלית הלכתא כוותיה, אלא מימר אמרינן ליה, ואולי יכלכלם ויזון, אבל מיכף כייף לא	
<p>וכן כי אתו לקמיה דרב חסדא, אמר להו הפכו מכתשת על פיה בצבור, והעמידו את האב על גבו, ויכריזו על עצמו, ** "העורב מתרצה לבניו, *** ואני אינו מתרצה על בני", דמביישין את האב כדי שיתן, אבל לא כייפינן ליה</p>	<p>דכי אתו אבות המסרבין לזון את בניהם לקמיה דרב יהודה, אמר להו, תנים, שהוא בעל חי המתאכזר לבניו ילדה, והטילה את פרנסת וולדותיה על בני העיר</p>
<p>ולא אמרן דלא כפינן אלא כשאינו עשיר, אבל כשהוא עשיר, כופין אותו בע"כ לזון מדין צדקה, כי הא דרבא שהוציא בע"כ מרב נתן בר אמי (שהיה עשיר) ארבע מאה זוזי לצדקה כשאינן בניו, וא"כ כ"ש כשהן בניו ובנותיו, דכופין את העשיר לזון מדין צדקה</p>	
<p>** ואית דמפרשי שליח צבור (ולא האב) יעמוד עליה, ויאמר כן על אותו האיש *** ואע"ג דכתיב "לבני עורב אשר יקראו", דמשמע שהעורב לא זן את בניו, ולכן בניו "קוראים" אל ה', היינו בעורבין לבנים, שמתחילתן הם לבנים, ושונאין אותן, אבל כשגדל, משחיר, ואז האם והאב אוהבין אותן, וזן את בניו</p>	

מסכת כתובות דף מט:

• אמר רבי אילעא.... באושא התקינו....

<p>1. הקדמה - אחד מתנאי הכתובה, אם ימות הבעל בחיי אשתו, תהא אלמנתו ניוזנת מנכסי בעלה המת, ואין היורשים יכולים לעכב בעדה, אע"פ שהם מפסידים את נכסי ירושתם, אבל תקנו חכמים מפני "תיקון עולם" שאם נמכרו הנכסים, אין האלמנה יכולה עוד לגבות מהלקוחות את מזונותיה</p>	
<p>2. עוד יש להקדים - שמשנשא אדם אשה, הרי הוא זוכה זכויות שונות בנכסי אשתו, ודינו בנכסים הללו כלוקח ולא כיוורש</p>	
<p>באושא התקינו, הכותב כל נכסיו לבניו, הוא ואשתו ניוזנים מהם, ולא מן הדין, אלא תקנת חכמים היא</p>	
<p>מתקיף לה רבי זירא.... גדולה מזו אמרו, אלמנה ניוזנת מנכסיו, כגון אלמנה ובת, וניסת הבת, והנכסים נשתעבדו לבעל מדין בעל בנכסי אשתו, וקיימא לן דאין מוציאין למזון האשה מנכסים משעובדים,</p>	
<p>אפילו הכי היכא דליכא למיחש לתיקון עולם, כגון כי האי לוקח (בעל של בתו) שלא הוציא מעות, שויהו רבנן כיוורש משום פסידא דאלמנה, ואמרי תזון האלמנה מנכסי בעלה</p>	
<p>והמקור שאלמנה ניוזנת מנכסיו, דשלח רבין באגירתיה</p>	
1.	מי שמת, והניח אלמנה ובת,
2.	נישאת הבת,
3.	מתה הבת, ובעלה יורשה,
אלמנתו ניוזנת מנכסיו	
אלמנתו של אבי הבת ניוזנת מנכסיו	
אלמנתו של אבי הבת ניוזנת מנכסיו	
<p>ואם אלמנתו ניוזנת מנכסיו, אע"פ שיש סברא לומר דבעל בתו שירשה כזר בעלמא, ואפ"ה אמרינן שאלמנתו ניוזנת מנכסיו, א"כ הוא ואשתו, שהוא קיים, ואלו בניו הם, ולא הוציאו מעות, אלא מתנה בעלמא, מיבעיא ** , שודאי הוא ואשתו ניוזנים מהם, וא"כ מה החידוש של תקנת אושא?</p>	
<p>תירוץ הגמ' - מהו דתימא התם הוא דליכא דטרח בשביל אלמנתו, שהוא מת, לכן אלמנתו ניוזנת מנכסיו, אבל הכא, שהבעל חי, אימא שהוא יטרח לדידיה ולדידה, קמ"ל באושא התקינו, הכותב כל נכסיו לבניו, הוא ואשתו ניוזנים מהם</p>	
<p>** ואע"ג דמתנה כמכר לענין שעבוד, דאם מכר לאחר, אינו ניוזן מהם, התם הוא דאמרינן דאי לאו דעביד ליה ניחא לנפשיה, לא יהיב ליה מתנה, אבל בבנו ליכא למימר הכי</p>	

מסכת כתובות דף מט:

• איבעיא להו...

איבעיא להו, הלכתא כוותיה או אין הלכתא כוותיה?
<p>ת"ש, דלית הלכתא כוותיה,</p> <p>דרבי חנינא ורבי יונתן עמדו יחד, בא אדם אחד ונשק לרבי יונתן על רגלו, ושאל רבי חנינא מה זה, ואמר לו רבי יונתן דאיש זה כתב כל נכסיו מתנה לבניו, וכפיתי אותם בחזקה לזון את אביהן, ומפני שטרחתי עליו להכנס לו לפנים משורת הדין, מחבביני,</p>
<p>ש"מ דאין הלכה כר' אילעא, ולכן אותו אדם מחבב את ר' יונתן ביותר,</p> <p>דאם ההלכה כר' אילעא, ומעיקר הדין חייב הבן לזון את אביו,</p> <p>א"כ אין כאן גמילות טובה להחזיק לו טובה ולחבב את ר' יונתן כזה, שעל כרחו ישפוט אמת</p>

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website), or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.